

1890.

VIR
PRAECELLENTISSIME ATQVE
EXPERIENTISSIME

Quod, TE, VIR PRAECELLENTISSIME, ex hac bonarum artium officina discedente societas Latina precata est, ut qualis eruditioni atque industria TVAE insigni debetur, honor quamprimum deferatur; eius voti se compotem factam, collata TIBI ab illustri medicorum Gottingensium collegio summa in arte medica dignitate, gaudet sane et laetatur. Neque hoc solum nomine insatiabili quodam gaudio completur, sed ideo etiam, quod, cum TVO confortio aliquamdiu summa cum voluptate vsa sit, TEque absentem in collegiarum numero habeat, TVO honore sibi honorem partum esse intelligit. Quare et TIBI et sibi gratulatur. Quidni enim gratuletur TIBI, qui in eo studiorum genere ad summum honoris fastigium ascendisti, quod omnes fere gentes maximum fecerunt. Romani certe Caesarum imperio subiecti admodum honorifice habuerunt medicos, quos libera republ. nullo fere loco numerarant. Quod quidem plerisque vetusta scriptorum monumenta legentibus mirum videri solet, inter Romanos artem salutarem, cuius inuectores Apollinem et Mineruam iactitabant, contemtu laborasse. Hi si didicerint, ipsam medicorum conditionem despiciatui ansam dedisse, non mirabuntur, Romanos nihili fecisse medicos. Iisdem enim, quibus chirurgi nostri, fungebantur partibus; incidebant venas, emplastra, collyria, clysteres, vnguenta admouebant, secabant, virilitatem excidebant (a). Quae cum turpia et ingenuo homine indigna viderentur, factum, ut ad seruos ars humanae salutis praefes ablegaretur, donec mutata reip. forma dignitas ipsius paulatim cresceret. Nam ex quo imperatores, in quorum potestate ac moderatione omnia vertebantur, in medicos, experta ipsorum follertia, liberales esse coeperunt, fieri non potuit, quin medicina e tenebris quasi in lucem protracta nouam faciem indueret.

(a) Briston. 1, II, sel. antiqq. c. 3.

ret. I. Caesar omnes medicinam Romae profesfos, quo libentius et ipsi urbem incolerent, et ceteri appeterent, ciuitate donauit (b). Augustus Antonio Musae liberto, cuius arte morbo erat liberatus, ius aureorum annulorum concessit, et immunitatem medicorum ordini tribuit (c). Quod insigne liberalitatis exemplum ne interiret, Vespasianus, Hadrianus et Antoninus Pius prouiderunt, qui datam ab Augusto immunitatem rescriptis denovo roborarunt (d). Quorum Antoninus sanxit, ne immunitate fruereentur, *εάν μη δόγματι βουλῆς ἐγκαταλέγωσιν τῶ ἀριθμῶ τῶ συγκεχωρημένῳ nisi decreto senatus* (vel ordinis decurionum) *in numerum essent relati*, vt loquitur Modestinus (e). Ac ne latius vagaretur imperatorum beneficentia, ciuitatibus Asiae rescriptis, minoribus V. medicos constituere licere, maximis decem (f) Romae, si medicos Portus Xyphi et virginum Vestalium remoueris, tot erant, quot regiones, id est XIII. idque, vt videtur lege Valentiniani et Valentis (g). Qui intra numerum erant tam Romae quam Constantinopoli archiatri dicebantur, veluti principis orbis medici (h). Multum ab his distabant principum medici quibus archiatrix nomen aequae erat, addito *S. palatii* (i) quique operae imperatori nauatae vberimos tulerunt fructus. Horum Alexandri Seu. tempore sex in aula medicorum partes obibant, qui constituto vni salario reliquis tantum annonas dedit (k). Singulis vero pristina commoda reddita esse verisimile est, propterea, quod leges in honorem medicorum sanctitae pluraliter loquuntur. Discrimen porro intercedit aliquod inter archiatros et eos, qui temporum istorum more ex archiatrix dicebantur (l) qui quamuis archiatrix muneribus iam essent perfuncti, nihilominus tamen iisdem, quibus reliqui, praemiis et honoribus decorabantur (m). Sed ad medicos vrbis redeo et municipiorum. Illorum in numerum ne indigni se inferrent, a Valentiniano sancitum est, vt ne ex maioris partis medicorum consilio succederetur defuncto, neue vacantem, sed vltimum in collegio locum occupare liceret (n). In municipiis *medicorum* in-

(b) Sueton. I. Caes. c. 42.

(c) Dio Casf. I. LIII. p. 592.

(d) I. vlt. D. de muneribus et honor.

(e) I. 6. §. 3. D. de excusatt.

(f) I. 6. D. de excusatt.

(g) I. 8. C. Th. de med. et profes. vbi vide Gothofr. de portu Xyphi disferentem.

(h) I. 2. 4. 8. 9. 13. C. Th. de med. et prof.

(i) I. 17. et 19. C. Th. de med. et prof. titr. C.

Th. et Iust. de comit. et archiatrix S. Palatii.

(k) Lamprid. in Alexandro Seu. c. 42.

(l) I. 2. C. Th. de med. et prof. I. 6. C. Iust. de prof. et med.

(m) dd. ll.

(n) I. 8. 9. C. Th. de med. et prof. I. 10. C. I. de prof. et med. adde I. 8. C. Th. eod.

intra praefinitum numerum constituendorum arbitrium non praefidi provinciae commissum est, sed ordini (decurionum) et possessoribus cuiusque civitatis, ut loquitur Ulpianus (o). Nunc ad ipsa beneficia et emolumenta transeamus, quorum alia medicorum vrbis, alia archiatrorum S. palatii fuerunt propria, alia communia. Immunitas medicorum ordini olim concessa quin ad omnium commoda pertinuerit, nullum plane est dubium (p). Ea vero quibuscunque eximebat muneribus et collationibus (q), excepto frumento atque tributo, quod ab omnibus et singulis praediorum possessoribus exigebatur (r). Quae cum ita essent, metati lege non tenebantur (s) quae hospitem, id est imperatorii comitatus, iudicum et militum receptionem praediis iniungebat (t) neque alia agris imposita tributa vectigalia aut quascunque pensiones, quas, si pace TVA, VIR EXPERIENTISSIME, ad munera transiero, explicare constitui, fisco repraesentabant. Inter haec a quibus medicos data immunitas liberabat, curia eminet (u) cum molestissimorum munerum curatione et administratione, tum nimis impendiis onerosa (x). Cum itaque omnes a patre curiali nati ad subeundas curiae functiones cogi (y) et qui eam subterfugerant reuocari (z) aut bonis priuari (a) possent; quin imo locupletiores in municipiis curiae essent obnoxii (b) imperatores efficere voluerunt, ne medici, quos vel paterna conditio curiae adscripserat, vel quibus ius municipii obtigerat, a saluberrimae artis professione municipii procuracione impedirentur (c). Iidem a senatorum oneribus impensisque ipsos leuarunt (d). Horum namque dignitas, licet amplissima, admodum tamen sumtuosa erat (e) quippe quibus praediorum nomine aurum, glebale dictum (f) et tirones, vel pretium eorum quod aurum tironicum leges vocant (g), aurum quoque, oblatium

(3

(o) l. 1. D. de decret. ab ord. faciend.
 (p) l. 1. 16. C. Th. de med. et prof. l. 6. C. luff. eod.
 (q) l. 6. §. 8. D. de excufation. l. 1. 2. C. Th. de med. et prof. l. 6. C. luff. de prof. et med.
 (r) l. 1. 20. 25. 26. C. Th. de annon. l. 7. 9. C. luff. eod.
 (s) l. vlt. §. vlt. D. de muner. et honor. l. 3. 10. 16. 18. C. Th. l. 6. et vlt. C. I. de profes. et med.
 (t) vid. tit. C. Th. et luff. de metatis et paratid. l. VII. C. Th.
 (u) l. 2. C. Th. de med. et prof.
 (x) vid. tit. C. Th. et l. de decurion. vt et pa-

ratid. huius tituli, l. 16. C. Th. de med. et prof.
 (y) l. 123. C. Th. de decurion.
 (z) l. 28. C. Th. de cohortal. et tit. de decur.
 (a) l. 143. 144. C. Th. de decurion.
 (b) l. 13. 33. 52. 72. 133. C. Th. de decur.
 (c) d. l. 1. 2. 16. C. Th. de med. et prof. l. vlt. C. luff. de prof. et med.
 (d) l. 2. 16. 19. C. Th. de med. et prof. l. vlt. C. luff. eod.
 (e) l. 58. III. C. Th. de decurion.
 (f) Gothofr. ad l. 4. C. Th. de indulg. debit. et ad tit. de senat. et gleb. collat.
 (g) l. 7. 13. 14. C. Th. de tiron.

tium quod dicitur (b), aliaque imperabantur (z) nisi principis favore inter allectos essent relati. Quoniam igitur medici ut ad alios honores (k), ita etiam ad senatorium ordinem adspirabant, ne olim data immunitas dignitate tolleretur, legibus cautum est. Quin etiam Antoninus Pius (l) Constantinus M. (m). Valentinianus sen. (n) et Theodosius iun. (o) medicos (quippe e plebe erant) conscribi, vel ad nomina danda cogi prohibuerunt. Quid? quod medicorum nomen adeo sanctum fuit, ut in ius ipsos rapi, aut iniuria affici, nefas haberetur (p). Atque haec fere sunt, quae in honorem medicorum cum palatii, tum urbis inuenta sunt, quaeque legibus codicis Theodosiani et Iustiniani confirmata solum esse putauerim ob l. 6. §. 1. 8. D. de excusat. Superfunt alia palatinorum propria. His comitiua seu, dignitas, qua imperatores bene meritos de rep. ornare consueverant, conferebatur, eaque modo primi ordinis (q), modo secundi (r). Quam cum multa onera et collationes sequerentur, puta exactionis capitum, quam capitationem plebeiam vocant (s) equorum ad instruendum usum armorum (t) vacuos et solutos ab omni sumtu et munere Constantinus M. medicos pronunciauit, quos hoc ornamentum conspectos in aula fecerat (u). Quorum vestigia persecuti Valens, Gratianus et Valentinianus iisdem a fordibus muneribus vacationem concesserunt (x) vel potius concessam noua lege munierunt (y). Praeterea perfectissimatus honorem, qui id temporis proximus erat a senatorio (z) adeptos ab omnibus dignitati impostis oneribus liberatos esse constat (a). Nam quibus litteris principis perfectissimorum nomen erat collatum, quique eam ob causam honorati vocabantur, (b) si curiae erant mancipati, a curia liberi non erant (c), neque a tironum equorumue exactione (d) aut a fordibus muneribus (e) ipsos immunitatis excusatio vindicabat.

Au-

(b) l. 14. C. Th. de senat. et gleb. coll.
 (c) vid. tit. C. Th. de senat. et Gothofr. ad l. 11. C. Th. de med. et prof.
 (d) l. 1. r. 16. 19. C. Th. de med. et prof. l. 6. et vlt. C. Iust. eod. Gothofr. ad. l. 15. C. Th. eod.
 (e) l. 6. §. 8. D. de excusationibus.
 (f) l. 3. C. Th. de med. et prof.
 (g) l. 10. C. Th. cod.
 (h) l. 16. C. Th. eod.
 (i) l. 1. C. Th. l. 6. C. I. eod.
 (j) l. 16. 17. 18. C. Th. de med. et prof. l. vn. de comit. et archiatr. sacri pal.
 (k) dictae ll.
 (l) l. 36. C. Th. de decur. l. 4. C. Iust. de legation.
 (m) l. VII. C. Th. de oblat. equor.

(n) l. 2. C. Th. de med. et prof.
 (o) l. 12. C. Th. de med. et prof. de fordibus muneribus vide l. 14. 15. 18. C. Th. de extraord. sine ford. l. 11. 12. C. l. de excusat. muner.
 (p) l. 6. §. 8. D. de excusat.
 (q) l. VII. C. Th. de his qui ven. act. et l. I. C. I. de natur. lib. vbi pro praefecto Haloander, approbante Augustino, legit perfectos.
 (r) l. 2. C. Th. de med. et prof.
 (s) l. 26. C. Th. de decurion.
 (t) l. 5. 15. 26. C. Th. de decurion.
 (u) l. 7. C. Th. de tiron. l. 2. de decur. et silent. l. 3. de proxim. et comit. disposit. l. 2. de priuileg. eorum qui in f. p.
 (v) l. 12. C. Th. de med. et prof.

Aurum quoque (coronarium leges appellant) quod parta victoria, vel re feliciter gesta donum principi ferebatur, iidem pensabant (*f*). Ut autem principum liberalitas medicis multum detulit, ita eadem collata beneficia, missione licet impetrata, non solum salua esse iussit (*g*), sed etiam coniuges atque liberos in partes eorum vocavit (*h*). At medici legionum, quamdiu reip. causa aberant, eodem utebantur iure, postea vero non nisi in numerum recepti (*i*). Celebrata ista tot Ictorum scriptis immunitas a tutela, virum solis medicis vrbis data ferit, nec ne, dubium videtur. Vtriusque enim ordinis medici a ciuilibus pariter ac publicis muneribus tam Theodosiani, quam Iustiniani codicis legibus eximuntur, vt non plane absurda res sit, statuere, medicos palatii a tutelis excusatos fuisse. Sed cum immunitas a muneribus publicis ad tutelam non porrigatur (*k*) leges vero (*l*) de medicis vrbis solum loquantur, non est, quod palatini officium vacationem a tutelis habuisse concedam. Accedit illud, quod verba, *quoniam grauisimis dignitatibus vel parentes, vel domini, vel tutores esse non debent* (*m*) in codice Iustiniano (*n*) vbi de medicis generatim agitur, sunt omisa. Qua de re vberior dicendi locus esset, nisi verendum fuit actum agerem, cum eadem ab aliis copiose sit pertractata. Finem itaque epistolae imponerem, nisi aliud succurreret, merces nimirum medicis constituta. Palatinis iam ante Alexandrum Seu. salaria fuisse, Lampridius auctor est (*o*). Vrbis medicis annonae seu frumenti modus ex annona ciuica populo gratis praestari solita (*p*) assignatae sunt (*q*), vt honeste obsequi tenuioribus mallent, quam turpiter seruire ditioribus (*r*). Praeter frumentum vero vel panes medicos oleum quoque et carnem porcinam, quae cum annona populo distribuebatur (*s*) accepisse verisimile est. In codice certe Theodosiano, vbi annonariae traduntur (*t*), olei mentio fit, idque ad certorum ordinum commodum diuidi dicitur (*u*). Suidas quoque palatini panis appellatione carnem et oleum contineri perhibet

(*f*) l. 2. C. Th. de atro coron.
 (*g*) l. 15. 16. C. Th. de med. et prof. l. vlt. C. Iust. eod.
 (*h*) l. 1. 3. 4. 10. 16. 17. C. Th. de med. et prof. l. 6. l. vlt. C. Iust. eod.
 (*i*) l. 1. C. l. de prof. et med.
 (*k*) l. 17. §. 3. l. 15. §. 12. D. de excusation.
 (*l*) §. 15. l. de excusation. l. 6. §. 1. D. eod.
 (*m*) l. 1. C. Th. de med. et prof.
 (*n*) l. 6. C. Iust. de prof. et med.

(*o*) in Alexandro Seu. c. 42.
 (*p*) l. 5. C. Th. de ann. ciuica.
 (*q*) l. 89. C. Th. de med. et prof. l. 6. C. Iust. eod.
 (*r*) l. 8. C. Th. de med. et prof. De annona vide Gothofr. ad l. 5. C. Th. de ann. ciuica disrentem.
 (*s*) l. 3. de can. frument. V. R. l. vlt. C. Th. de ann. ciu. Vopisc. in Aurel. c. 35. et 48. l. 3. C. Th. de suar. pecuar.
 (*t*) tit. de frumento V. R. et de annona ciuica.
 (*u*) l. vlt. C. Th. de ann. ciu.

bet (x). Quoniam autem mercedis loco, non ad sustentandam inopiam frumentum medicis erogabatur, fieri non potuit, quin plures concederentur annonae ut se exhibere possent, teste Lampridio (y). Qui quamvis de palatinis solum agat, omnibus tamen medicis id beneficium collatum esse videtur. Neque tamen cibaria solum mercedem pretiumque laboribus et operis fuisse existimauerim, verum salaria insuper etiam (z). Quamuis enim in legibus *salarium* modo annonas (a) Romae a senatu vel principibus adsignatas (b) in ciuitatibus a decurionibus (c) modo honorarium vel mercedem promissam (d) significet, adeoque certi, quod affirmem, nil fere habeam; loca tamen veterum scriptorum in promptu sunt, e quibus probabiliter conficitur, medicos deteriore conditione non fuisse quam professores (e) ideoque praeter annonas salaria e fisco tam principis quam ciuitatum percepisse. Ceterum mercedes operae aegrotantibus nauatae illud singulare habebant, quod extra ordinem praeter de iis cognoscebat (f). Sed quid antiqua ista et maximam partem abrogata iura commemoro; nonne academiarum conditores in dignandis honoribus medicorum aequae rationem habuerunt? Qui cum TIBI, VIR PRAECELLENTISSIME atque DOCTISSIME, obtigerint, nouum decus et ornamentum sibi accessisse, societas Latina profiretur. Quantum uero esset consecuta si praesentem TE intueri et TVAM cum summam virtutem, tum studia doctrinamque mirari liceret. Verum enim cum locorum distantia prohibeatur, verendumque sit ne sibi soli beneuola eximiam, quam tenes, medicinae scientiam aliis inuidere videatur, desiderio modum ponit, atque ut in patria, vel ubicunque sedem ac domicilium collocaueris, prospere fortunataeque viuas, eaque arte, in qua ita versaris, ut excellas, quam plurimis hominibus des salutem, optat; quo facilius ad id eueharis gloriae et honoris fastigium, ad quod aditum parasti. Quae si euenierint, ut sperare licet, summam votorum suorum adepta sibi videbitur, praesertim, si nihil de TVA voluntate absentia mutatum esse sentiet. Vale. Dabam Ienae a. d. XVI. Cal. Nou.

CIO IO CC XXXXVII.

(x) in voce *palatini*

(y) in Alexandro Seu. c. 42.

(z) Lamprid. l. d. l. i. C. Th. de med. et prof. l. 6. C. Iust. eod. l. i. pr. de extraord. cogn. l. 4. D. de decret. ab ord. fac.

(a) l. 4. D. de decret. ab ord. fac. ibique Gothofredus l. i. C. Th. de med. et prof. l. 6. C. l. eod.

(b) Gothofr. ad l. i. C. Th. de med. et prof.

(c) l. 4. §. 2. D. decret. ab ord. fac. Hac quidem in lege decreta decurionum de salariis *numquam minus momenti esse* dicitur, sed ut ea semper iustis putem, facit l. 5. D. eod.

(d) l. i. D. de extraord. cognitt.

(e) Lamprid. in Alexandr. Seu. c. 42. 44.

(f) l. i. pr. §. 3. D. de extraord. cognitt.

Ua 1612. 8°

2

ULB Halle

3

003 856 135

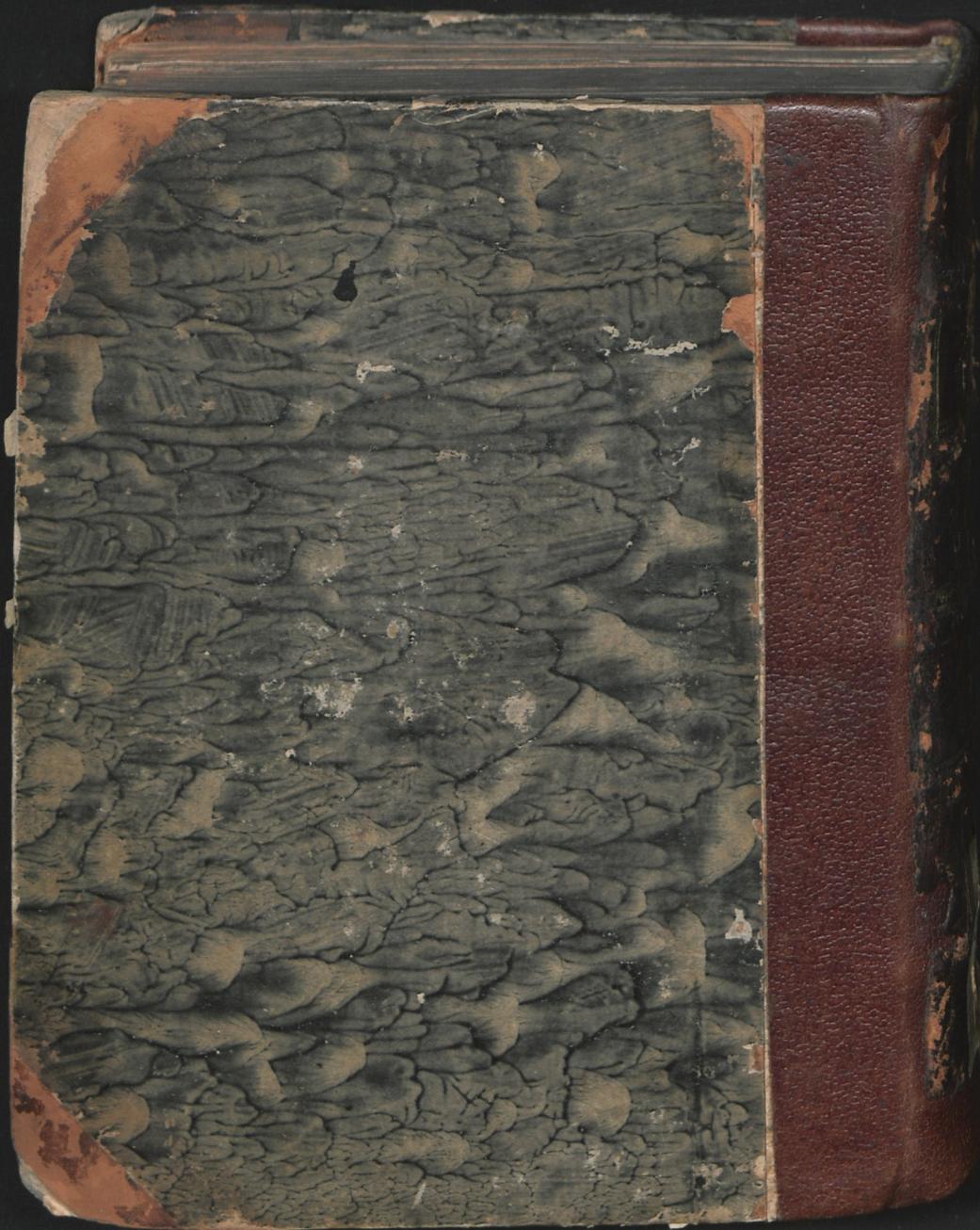

56.

VD 18

VD 17

E P
PRAECELL
EXP
GOTTH.
SOCIETATIS LA
SVMMIS IN M
GOTTIN
SOC
FRID
IVRIBVS SIN
AERE
CIS

7
RO
AE
BVS

